DEO OPT. MAX. VNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ, ET SANCTO LVCÆ ORTHODOXORVM MEDICORVM PATRONO.

QVÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPVTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA.

IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS VIII. MARTII.

M. STEPHANO LE GAIGNEVR, Doctore Medico, Præſide.

Eſt-ne ſenibus ſtudium contentius ſalubre?

QVISQVIS calorem ætate longâ, atque obruentium excrementorum copiâ extinctum penè ac languentem excitare nouit, huic vni certa conſtat ratio ſenectutis in interitum ruentis ſuſtinendæ, atque ex mediâ mortis viâ in meliorem vitæ curſum reuocandæ. Equidem tantum de ſe profitetur Medicus, nullius rei quæ ad ſenum corpus vel animum pertineat, non magnopere ſollicitus, quinetiam plurima, quæ omnem retrò ætatem interdixerat, largitur ſenectuti, vt quater quotidie paſci, vino meraciore vti, aliàs lacte ſolo veſci, ſolidum diem inſititio ſomno diffindere, denique Medicus ſenibus author eſt corpuſculi vbique molliſſimè tractandi, et procul ab omni re moleſtâ et operoſâ delicatè componendi. Sed cùm ſe ille ad animum conuertit, atque ex huius robore vel imbecillitate, quiete vel operâ, ex hac contentâ vel remiſsâ res ſenum imperitur et dirigit, immenſùm Medicina diſcrepat. quia enim ſenes animum valentem ac firmum gerunt, nunquam ad inertiam, nunquam ſine ijs quas callent literis dimittendi ſunt; multò magis, ne mentem vnà ſecùm deorſùm ducat iam inclinata nutantis domicilij compages, erigendi ſunt ad ſapientiam quam attingunt, et contentiori magnarum rerum ſtudio extollendi, vt breue illud vitæ quod ſupereſt, illi benè agant et ſalubriter.

STVDIVM vehemens et aſſidua eſt animi ad rem aliquam magnâ cum voluntate applicatio, cuius modus ſuſcipientis vtilitate, viribus magnitudo commetienda eſt. Hujus vtriuſque rei cognitione, et vſu eligendis atque regendis hominum ſtudijs Medicina dominatur, ſic nullius parcit induſtriæ, cuius vitam tuendam recipit, et libero atque expedito animo, ne ægris quidem concedit, vt illiterato jaceant in otio, et doctis ad lectulum tantùm ſedentibus. Attamen moderandâ cuiuſuis operâ, nihil ars vel ad præſentem vel ad futuram valetudinem obtinere poſſit, poſthabitâ ætatis ratione, in quâ omnia ſunt ad incitandum vel ad remittendum ſtudium momenta, pueri vel remiſſis ſtudijs vires addunt menti et corpori, in iuuene paulò magis et diù intenta cogitatio valentiſſimæ exercitationis vices implet, pari in bonam vel malam partem ſucceſſu, maturis ætate viris ſæpè magno conſtitit repoſitis ſtudijs molles annos agere, quorum intererat ad melioris et diuturnioris vitæ ſpem ſtudia vel intendere, vel nunquam remittere, ſenibus deſidibus et otioſis ætas ipſa morbus eſt, et nullis μελαγχολώντων ſymptomatis non obnoxia. Neſcis qui fatis et atrâ bile imminentibus ſtudia refugis, aut in ſuſceptis vt pigrere ætatem obtendis, quàm ſcitum illud ſit, et aduerſus morbos à corpore in animum ingruentes conueniens, diſcendo velle ſenem fieri.

IN ſtudioſâ ſenum contentione, quæ bona! Cùm animus, quem verè liberum et tranquillum ſola ſenectus et ſtudia efficiunt, omni curâ ſolutus, anquirendis rebus ſeſe acriùs intendit, confeſtim calor mentis regiam blandiùs occupat, quam cum vniuerſam purior colluſtrauit, hinc ad ſingulos ſenſus extendit atque exporrigit vim ſuam, et bene curatâ illorum acie, fideles ſibi comparat rerum internuntios; iam optima cerebri temperies, et Heracliteam ſiccitatem adepta ſpiritus profert tenuiſſimos, puriſſimos, atque ætheræ lucis magis participes: illud verò excrementorum et caliginis, quod cerebrum vel ſenſuum organa collegêre, aut ijs aliundè offuſum inhæſit, poſt contentiora ſtudia vix vllum ſupereſt, quod ante inchoata paucum erat, et leue futurum calori inter quotidianos animi conatus inualeſcenti. Alteram verò animi ſedem vniuerſi ſanguinis fontem, cor, ſenilia modò contenta ſint, etiam attingunt ſtudia. Nam animi acquirendâ rerum cognitione ſeſe paſcentis ſumma oblectatio nobiliſſimum viſcus ſuauiùs commouet incitátque, vt viuificum rorem fundat in proprios et ſtatos circuitus, vt quò animus ſtudendo magis agitatur, eò ſalubriùs cor incaleſcat, aptiuſque fiat, vt redditum ſibi ſanguinem denuò recoquat, et diligentiùs elaboret. tandem partes quæ alimentum conficiunt, ijſdem bonis, quibus cor et cerebrum, cumulatæ, ab aſſiduâ animi contentione jucundam et excrementis vacuam præſtant ſenectutem, ſtudiorum vi exſuſcitatis vbique calore et ſpiritibus, et naturâ totis viribus tam ad ſapientiam, quàm ad bonam valetudinem connitente.

SENECTVS humanæ pars optima vitæ, homini inter animantes longiſſima conceſſa fuit, vt diuino rationis munere vti meliùs et diutiùs poſſet. Eſt enim propria ſenilis ætatis ſapientia, id eſt, perfecta et conſummata ratio. Hanc autem in homine perfectionem atque abſolutionem natura diuturniorem deſiderans, his partibus non incluſit, quarum vis ætate atteri atque infringi poſſet, ſed ſolo complexa eſt cerebro, et reliquâ, quæ in eo plurima eſt, rationis ſupellectile, quæ quidem ijs qui ſtudijs inſeneſcunt, magis ac magis niteſcit, et ſeris ſemper venit melior ab annis. Eòdem ſi accedat illa, quæ mentis organa nitefecit et vſu longo corroborauit longa et multiplex rerum meditatio, et tum cùm plurimùm profuerit, contentiùs ineatur, tunc animus intentione ſuâ facilè depellet preſſum omnem corporis, tametſi annis ingraueſcentis, auertet verò illam tarditatis labem quæ ferè ſenectutem vrget, nullo ſuo, aut cerebri proprio, ſed ſolo inferiorum partium vitio, atque vitæ anteactæ culpâ. Hinc enim pleriſque in hominibus lumen rationis extinctum occidit, at certo certiùs ſaluum integrumque ſeruauiſſent literæ extremam ætatem ſecutæ.

MAGNIFICA res eſt ſtudioſa ſenectus, expreſſis et ſolidis ſplendeſcit bonis, ſapientiâ et valetudine, in cæteris ætatibus ambæ rarò conueniunt; nam opimo aut teneriori corporis in habitu vel impar ſapientiæ animus, vel inſtabilis valetudo. quidquid ſenibus ſimile impendeat, diſtentum-ve pinguedine abdomen ſi acumen ingenij obtundat, aut morbis quibus fœtum eſt, ſubnaſcentibus indicat frequens ſtudiis iuſtitium, res parata eſt. nouas artes ſenes excolant, et in addiſcendis ſeſe ſedulò exerceant, ſtatim intelligent, quî aqualiculi moles deiici, et mens exacui poſſit: exaruit ætate corpus, et inſolenti macilentiâ ſqualleſcit, in bibliothecam illi ſe abdant, ſeria et ſeuera ſtudia delicatis ac mitioribus nonnunquam attemperent, quietis ac ſedentibus iam redibit habitior valetudo. Sed ſtudioſis ſicuti aliis ſæpè improuiſa ſenectus obrepit, et incogitantes, ni Medicus videat, mox oppreſſerit tuſſi, anhelitu, virium infirmitate, mentis et ſenſuum ſtupore ac tarditate. Hæc omnia partim præſcindet, ſi aduentent, partim molliet, ſi vrgeant, ſapientia ſtudio & labore quæſita. Non deſunt, qui ſenectutem vnà et perpetuam inualetudinem pertulerint, intento ſtudijs animo. Nam manent vires ſenibus, quidquid corpus animus-ve popoſcerit reſponſuræ, manent ingenia, modò permaneat induſtria et ſtudium.

Ergo ſenibus ſtudium contentius ſalubre.

Aſſerebat Lutetiæ CAROLVS MARTEAV, Laudunæus, A. R. S. H. M. D C. LXIII.